

KIỂM ĐỊNH CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC TRONG CÁC HỌC VIỆN, TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG AN NHÂN DÂN

ThS. SỬ NGỌC ANH
Học viện An ninh nhân dân

Giáo dục (GD) đại học trên thế giới đang dần dần chuyển từ nền GD đại học theo định hướng của nhà nước (hay theo định hướng học thuật của nhà trường) sang nền GD đại học theo định hướng của thị trường. Trong bối cảnh đó, kiểm định chất lượng (KĐCL) trở thành một công cụ hữu hiệu của nhiều nước trên thế giới để duy trì các chuẩn mực chất lượng GD đại học và không ngừng nâng cao chất lượng dạy, học.

1. Kiểm định chất lượng GD

Kiểm định chất lượng GD là một trong những hoạt động đảm bảo chất lượng bên ngoài các trường đại học. Đây là một quá trình đánh giá bên ngoài (đánh giá đồng nghiệp) nhằm đưa ra quyết định công nhận một cơ sở GD đại học hay một chương trình đào tạo của cơ sở GD đại học đáp ứng các chuẩn mực quy định. Mục đích chính của KĐCL GD là nhằm duy trì các chuẩn mực và nâng cao chất lượng GD, giải trình với xã hội, với các cơ quan quản lí hay với các cơ quan, tổ chức tài trợ, cấp kinh phí về trách nhiệm của mình đối với chất lượng GD.

Quy trình thực hiện KĐCL GD bao gồm nhiều hoạt động cụ thể, được chia thành 4 bước cơ bản sau:

Bước 1: Xây dựng hoặc cập nhật các công cụ KĐCL GD

Các công cụ KĐCL GD bao gồm các tiêu chuẩn, tiêu chí, các văn bản hướng dẫn và đặc biệt là khung pháp lí cho loại công việc này. Ở đây, tiêu chuẩn được hiểu là mức độ yêu cầu và những đòi hỏi mà nhà trường hay các chương trình đào tạo của nhà trường phải đáp ứng để được công nhận đạt tiêu chuẩn kiểm định. Những đòi hỏi này bao hàm yêu cầu về chất lượng, kết quả đạt được, tính hiệu quả, khả năng tài chính vững vàng, sự tuân theo các quy định và luật lệ quốc gia, sự ổn định của nhà trường (CHEA, 2001). Với cách hiểu này thì tiêu chuẩn chất lượng khá trừu tượng, còn rất định tính.

Bước 2: Tự đánh giá của các cơ sở GD

Nhà trường sử dụng các công cụ KĐCL để triển khai tự đánh giá trong phạm vi một chương trình đào tạo hay trong phạm vi toàn bộ nhà trường. Đây là một quá trình tiêu tốn nhiều thời gian và công sức. Tự đánh giá không chỉ đơn thuần là viết một báo cáo phê và tự phê mà là quá trình để nhà trường tự nhìn

nhận những mặt mạnh, khuyết điểm và phần đầu phát huy điểm mạnh, khắc phục điểm yếu. Đây cũng là quá trình tự hoàn thiện theo các chuẩn mực đã ban hành để nhà trường hay chương trình đào tạo được công nhận đạt tiêu chuẩn kiểm định. Tự đánh giá thường thiếu khách quan và do những người không chuyên thực hiện nên cần phải có đánh giá từ bên ngoài.

Bước 3: Đánh giá từ bên ngoài (đánh giá đồng nghiệp)

Đánh giá bên ngoài là một quá trình nhằm làm tăng thêm giá trị của kết quả tự đánh giá. Đánh giá ngoài do các chuyên gia tốt nhất trong cùng một lĩnh vực chuyên môn triển khai thực hiện. Quá trình đánh giá ngoài nhằm làm sáng tỏ thêm những vấn đề chưa được đề cập đầy đủ trong báo cáo tự đánh giá và nhằm tăng thêm tính giá trị của chính bản báo cáo tự đánh giá.

Bước 4: Công nhận những trường hoặc những chương trình đào tạo đạt tiêu chuẩn KĐCL

Các trường đại học hay ngành đào tạo đạt được các tiêu chuẩn kiểm định đều được cơ quan có thẩm quyền cấp giấy chứng nhận kiểm định. Điều này cũng tương tự như các doanh nghiệp đang được cấp giấy chứng nhận đạt tiêu chuẩn ISO. Việc một trường đại học hay một ngành đào tạo được công nhận đạt tiêu chuẩn kiểm định là một sự xác nhận rằng nhà trường hay chương trình đào tạo đó có đủ các điều kiện cần thiết để đảm bảo rằng sẽ đào tạo được những sinh viên tốt nghiệp đáp ứng được mục tiêu đào tạo của nhà trường.

2. Kiểm định chất lượng GD trong các học viện, trường đại học công an nhân dân (CAND)

Các học viện, trường đại học CAND thực hiện KĐCL GD theo Kế hoạch số 160/KH-BCA-X11 ngày 8/12/2008 về Tổ chức kiểm định các trường CAND của Bộ Công an. Đây là dịp các học viện, trường đại học CAND tự đánh giá một cách toàn diện các hoạt động theo bộ tiêu chuẩn của Bộ GD&ĐT, phân tích những điểm mạnh, những tồn tại trong công tác tổ chức điều hành và quản lí các hoạt động chuyên môn. Từ kết quả tự đánh giá và đánh giá bên ngoài, các học viện, trường đại học CAND sẽ đề ra các kế hoạch nhằm phát huy hiệu quả những mặt mạnh, khắc phục kịp thời những tồn tại. Vì vậy, lãnh đạo Bộ

Công an xác định đây là nhiệm vụ trọng tâm trong những năm học tới, là vấn đề cốt yếu của các học viện, trường đại học CAND. Tuy nhiên, quá trình thực hiện còn gặp một số khó khăn sau:

Thứ nhất, về nhận thức, Lãnh đạo Bộ Công an xác định đây là nhiệm vụ trọng tâm của những năm học tới, tuy nhiên vẫn còn một bộ phận cán bộ, giảng viên chưa thấy hết được ý nghĩa của công tác KĐCL, chưa thực sự nghiêm túc trong thực hiện KĐCL, thậm chí có bộ phận hầu như không quan tâm đến công tác này. Bên cạnh đó cũng có cả tâm lý chủ quan, coi nhẹ công tác kiểm định khi cho rằng các học viện, trường đại học CAND có đặc thù riêng nên không cần phải kiểm định. Tâm lý đó có thể làm cho công tác kiểm định chỉ mang tính hình thức, hoặc thiếu đi sự đầu tư thời gian lẫn công sức để hoàn thành tốt nhiệm vụ được phân công.

Thứ hai, nhiều tiêu chí trong Bộ tiêu chuẩn đánh giá chất lượng trường đại học chưa phù hợp với đặc thù các học viện, trường đại học CAND. Bộ tiêu chuẩn đánh giá chất lượng trường đại học với 61 tiêu chí do Bộ GD&ĐT ban hành đã phản ánh khá toàn diện các mặt công tác của một cơ sở GD đại học và được áp dụng để đánh giá đối với các trường đại học, cao đẳng. Tuy nhiên, nhiều tiêu chí không phù hợp hoặc thậm chí không thể áp dụng đối với các trường CAND, đặc biệt là một số tiêu chí trong các tiêu chuẩn: Người học; Hoạt động hợp tác quốc tế; Tài chính và quản lý tài chính.

Thứ ba, khó thu thập các thông tin, minh chứng phục vụ báo cáo tự đánh giá. Rất nhiều hoạt động hiện không còn tư liệu hoặc văn bản có giá trị pháp lý được lưu giữ hoặc không lưu giữ mang tính hệ thống; nhiều mặt hoạt động, nhiều nội dung công việc được thực hiện theo mệnh lệnh hoặc chỉ thị của cấp trên mà không có văn bản kèm theo. Ngay cả một số tài liệu, văn bản hiện còn lưu giữ có thể sử dụng cũng đang nằm rải rác ở nhiều đơn vị khác nhau và để có được chúng phải tốn khá nhiều thời gian lẫn công sức tìm kiếm. Do đặc thù của ngành Công an nên nhiều tài liệu không được phép lưu giữ và phổ biến bằng văn bản.

Thứ tư, chưa có đơn vị chuyên trách về đảm bảo chất lượng GD. Thực hiện chủ trương của Bộ GD &ĐT và Kế hoạch của Bộ Công an, đến nay các học viện, trường đại học CAND đã thành lập các tổ khảo thí và kiểm định chất lượng trực thuộc phòng quản lý đào tạo, các tổ này đã triển khai hoạt động nhưng chưa thực hiện đầy đủ các nhiệm vụ khảo thí, kiểm định và đảm bảo chất lượng, đại bộ phận mới thực hiện nhiệm vụ tổ chức tự đánh giá và xây dựng báo cáo tự đánh giá của nhà trường. Đối với các nhiệm vụ khảo

thí và đảm bảo chất lượng, hiện nay chưa có tổ chức độc lập nghiên cứu, và thực hiện.

Thứ năm, đội ngũ cán bộ trực tiếp làm công tác KĐCL còn thiếu về số lượng và yếu về chuyên môn. Số cán bộ trực tiếp tham gia công tác KĐCL đều mới lần đầu thực hiện nhiệm vụ này, đa số chưa được đào tạo về chuyên môn nên khó tránh khỏi sự lúng túng trong triển khai thực hiện; số lượng còn ít, chỉ có 3 đến 5 cán bộ thuộc phòng quản lý đào tạo, tất cả số cán bộ này thực hiện công tác KĐCL theo hình thức kiêm nhiệm nên thời gian dành cho công tác KĐCL còn hạn chế.

Đây là lần đầu tiên các học viện, trường đại học CAND tiến hành KĐCL nên việc tổ chức thực hiện còn khá nhiều trở ngại, quá trình thực hiện đặt ra nhiều vấn đề cần giải quyết. Để hoàn thiện tổ chức và nâng cao năng lực hoạt động khảo thí, kiểm định và đảm bảo chất lượng trong các học viện, trường đại học CAND, trong những năm tới cần tập trung thực hiện các nhiệm vụ trọng tâm sau:

Một là, nâng cao nhận thức và ý thức trách nhiệm của mọi thành viên trong nhà trường từ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên phục vụ đến học viên đều phải quan tâm đến chất lượng GD trong nhà trường. Cần tuyên truyền sâu rộng để mỗi cán bộ, giảng viên ý thức sâu sắc rằng, KĐCL là nhu cầu từ bên trong, là hoạt động có liên quan đến "sinh mạng" của trường nên phải thực hiện nghiêm túc, thường xuyên để đảm bảo quyền lợi cho các học viện, trường đại học CAND trong việc đánh giá trong và đánh giá ngoài về chất lượng GD.

Hai là, tham mưu cho Lãnh đạo Bộ Công an xây dựng quy định về tiêu chuẩn đánh giá chất lượng GD các học viện, trường đại học CAND. Hiện tại, Bộ Công an chưa có quy định hoặc hướng dẫn sử dụng bộ tiêu chí đánh giá như thế nào đối với các học viện, trường đại học CAND. Nếu áp dụng bộ tiêu chuẩn đánh giá chất lượng trường đại học của Bộ GD&ĐT thì tiêu chí nào phải thực hiện, tiêu chí nào không đánh giá, mức độ đánh giá đến đâu. Tuy nhiên, để phù hợp với đặc thù các trường đại học trong lực lượng vũ trang nói chung, các học viện, trường đại học CAND nói riêng cần phải xây dựng bộ tiêu chuẩn đánh giá chất lượng riêng, trên cơ sở bộ đánh giá tiêu chuẩn chất lượng của Bộ GD&ĐT để vừa đáp ứng được yêu cầu chung của các học viện, trường đại học trong toàn quốc, đồng thời vừa phù hợp với đặc điểm riêng của trường đại học trong ngành Công an.

Ba là, xây dựng kế hoạch tổng thể về thu thập minh chứng và xây dựng văn hóa minh chứng. Chỉ có kế hoạch tổng thể mới có thể thu thập minh chứng một cách tổng thể, tạo hành lang pháp lý cho các

nhóm chuyên trách thu thập minh chứng từ các đơn vị, đồng thời gán trách nhiệm cho các đơn vị trong việc phục hồi, hệ thống lại các tài liệu, tư liệu được lưu trữ ở đơn vị. Đối với các mệnh lệnh, chỉ thị của cấp trên không có văn bản đi kèm, các học viện, trường đại học CAND cần phải văn bản hóa các mệnh lệnh, chỉ thị đó bằng nghị quyết, quy định, quyết định, kế hoạch, thông báo v.v của trường mình. Với kế hoạch đó, sẽ giúp các trường có đủ cơ sở để chứng minh những kết quả đạt được là thực chất và có chuyển biến thật sự đến chất lượng GD của nhà trường.

Bốn là, hoàn thiện tổ chức khảo thí, kiểm định và đảm bảo chất lượng đào tạo trong các học viện, trường đại học CAND. Đây là vấn đề cần thiết nhằm đáp ứng được yêu cầu nâng cao chất lượng GD và các yêu cầu nhiệm vụ mới đặt ra trong tình hình mới. Trong đó, cơ quan quản lý cấp Bộ và các học viện, trường đại học CAND cần thiết lập tổ chức chuyên trách về công tác khảo thí, kiểm định và đảm bảo chất lượng nhằm đảm bảo cho công tác khảo thí mang tính độc lập, khách quan, chính xác tạo động lực cho người học; công tác quản lý GD đi vào nền nếp theo tiêu chuẩn, thủ tục, quy trình có chất lượng.

Năm là, có kế hoạch xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác KĐCL cả về quy mô và chất lượng. Gửi một số cán bộ làm công tác KĐCL đi đào tạo thạc sĩ về đo lường và đánh giá chất lượng ở trong và ngoài nước để xây dựng đội ngũ cốt cán, chuyên gia đầu ngành về đảm bảo chất lượng cho Bộ Công an và cho các học viện, trường đại học CAND. Song song với việc cử cán bộ đi học cần tiến hành mở các lớp bồi dưỡng ngắn ngày, mời các báo cáo viên là chuyên gia về KĐCL tập huấn theo từng chuyên đề cho từng đối tượng: cán bộ lãnh đạo chủ chốt, cán bộ trực tiếp làm công tác KĐCL, các giảng viên và cán bộ công nhân viên của nhà trường. Trên cơ sở nghiên cứu chức năng, nhiệm vụ và quy mô của từng trường, đề xuất lãnh đạo Bộ Công an biên chế số lượng cán bộ của bộ phận đảm bảo chất lượng cho phù hợp. Bên cạnh đó, cần xây dựng mạng lưới cán bộ làm công tác KĐCL bán chuyên trách ở các khoa, bộ môn, các phòng, ban và trung tâm.

3. Kiến nghị

Để đảm bảo nâng cao chất lượng GD trong các học viện, trường đại học CAND cần phải có chiến lược tổng thể phát huy sức mạnh của của các cấp lãnh đạo, các cơ sở GD và của mọi thành viên trong nhà trường.

Đối với Bộ Công an, trong việc chỉ đạo các mặt công tác nhà trường phải quan tâm đến mục tiêu cao nhất là chất lượng GD; ban hành hệ thống văn bản quản lý ở tất cả các quá trình đào tạo, chuẩn hóa

các mục tiêu, thủ tục, quy trình chung trong quản lý chất lượng.

Công an các cơ quan, đơn vị, địa phương sử dụng kết quả đào tạo của các học viện, trường đại học CAND có trách nhiệm đối với một số khâu trong quá trình đào tạo như: sơ tuyển, thực tập, thực tế của học viên; thực tế của giảng viên; triển khai ứng dụng nghiên cứu khoa học của các trường; cung cấp thông tin, tư liệu; xác định chuẩn đầu ra v.v và quan tâm thực sự đến chất lượng đào tạo ở các học viện, trường đại học CAND.

Đối với các học viện, trường đại học CAND, cần quán triệt mục tiêu chất lượng đến mọi thành viên; xây dựng các thủ tục, quy trình, quy chế, phân công trách nhiệm cho mọi thành viên trong nhà trường nhằm phát huy cao nhất năng lực sáng tạo của mọi thành viên vào việc nâng cao chất lượng dạy và học.

Đối với mỗi cán bộ, giảng viên, học viên và nhân viên phục vụ, dù ở mọi cương vị có tham gia trực tiếp hay gián tiếp vào quá trình đào tạo cũng đều phải nhận thức rõ trách nhiệm đối với chất lượng đào tạo, thường xuyên cải tiến quy trình công tác để đáp ứng mục tiêu nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường nói riêng và của ngành Công an nói chung.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ GD&ĐT, *Tài liệu về công tác kiểm định chất lượng trường đại học, quyển 1, 2008.*
2. Bộ GD&ĐT, *Tài liệu về công tác kiểm định chất lượng trường đại học (Lưu hành nội bộ), 2008.*
3. Bộ Công an, *Xây dựng lực lượng Công an nhân dân trong tình hình hiện nay*, Kỉ yếu hội thảo, Hà Nội, 2011.
4. Nguyễn Đức Chính, *Kiểm định chất lượng trong giáo dục đại học*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 2002.
5. Chính phủ, *Luật Giáo dục*, NXB Giáo dục, 2005.
6. Phạm Thành Nghị, *Quản lý chất lượng giáo dục đại học*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 2000.
7. Phạm Xuân Thanh, *Kiểm định chất lượng giáo dục đại học*, Tạp chí Giáo dục số 115/2005.
8. Unesco/Proap, Bộ GD & ĐT, *Đảm bảo chất lượng trong giáo dục đại học Việt Nam*, Kỉ yếu hội thảo, Đà Lạt, 2000.

SUMMARY

The author presents the education quality accreditation in people's police academies and universities at the present stage and provides some necessary recommendations.